Ammonieten uit het Trias

Herman Akkerman
Eric W. A. Mulder

DE GEOLOGISCHE context en de stratigrafie van de steengroeve van Winterswijk zijn enkele jaren geleden uitgebreid beschreven[220]. De kalkafzettingen ter plekke zijn afgezet tijdens het Anisien, de oudste etage van het Midden-Trias. Lithostratigrafisch behoren deze sedimenten hoofdzakelijk tot de Vossenveld Formatie van de Onder-Muschelkalk Subgroep[192].
De ammoniet *Beneckeia buchi*, die *in situ* gevonden wordt, heeft een belangrijke rol gespeeld bij de relatieve datering van het sedimentaire gesteente van de Winterswijkse groeve, want er is sprake van een gidsfossiel voor de oudere Muschelkalk; hier dus de Onder-Wellenkalk Member[51,54,290]. *Beneckeia* wordt in Winterswijk zeer zelden gevonden en is, voor zover tot nu toe bekend, de enige Trias ammoniet van deze ontsluiting[18,53,289].

Systematiek en determinatie

Ceratitida Hyatt, 1884
Hedenstroemiidae Waagen, 1895
***Beneckeia* von Mojsisovics, 1882**

***Beneckeia buchi* (von Alberti, 1834)**
(plaat 9, fig. A-F)

Beneckeia buchi is een ammoniet van bescheiden afmetingen. De complete exemplaren op plaat 9 variëren in grootte van 32 tot 39 mm. De platte lensvormige schelpen zijn in sterke mate oxycoon, d.w.z. nauwnavelig en hebben een scherpe kiel.
De mondingsrand, indien aanwezig, is zwak sikkelvormig. Op het middengedeelte van de flank wordt de maximale wijdte bereikt[132]. De woonkamer neemt minimaal de helft van de laatste winding in.

De sutuurlijn heeft zeven wijde zadels en zes veel nauwere lobben (tekstfig. 65). De eerste twee lobben zijn wat wijder aan de basis[42,132]. Opvallend is, dat zowel de zadels als de lobben egaal zijn en afgerond. Een platte ammoniet in combinatie met een goniatitide sutuurlijn wijst gewoonlijk op een leven in een zeer ondiepe zee. De orde Ceratitida kent dus vertegenwoordigers met ammonitide en goniatitide sutuurlijnen.

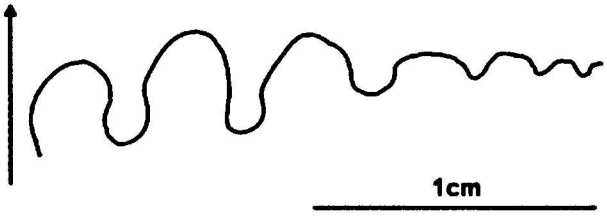

Tekstfig. 65. *Sutuurlijn van* Beneckeia buchi, *naar een exemplaar uit Gogolin, zuidwest Polen (Kaim & Niedźwiedzki, 1999: fig. 10). Beschrijving in de tekst.*

Paleo-ecologie

SOORTEN VAN het genus *Beneckeia* zijn typisch voor epicontinentaal-mariene milieus[132]. Ze zijn niet alleen bekend uit Muschelkalkafzettingen van het Germaanse Bekken[52,220], maar ook uit de epicontinentale bekkens van Spanje, Bulgarije, Israël, Jordanië en Egypte.
Kennelijk was de "Winterswijk-transgressie" (zeespiegelstijging) van de Muschelkalkzee van beperkte omvang. Dat kan de grote zeldzaamheid van de *Beneckeia*-fossielen verklaren.

Plaat 9 - *In situ*

A: *Beneckeia buchi* (von Alberti, 1834); coll. Twentse Welle no. 20724A
B: *Beneckeia buchi* (von Alberti, 1834); coll. H. Oosterink no. K4
C: *Beneckeia buchi* (von Alberti, 1834); coll. H. Oosterink no. K4
D: *Beneckeia buchi* (von Alberti, 1834); coll. W. Berkelder no. 032
E: *Beneckeia buchi* (von Alberti, 1834); coll. W. Berkelder no. 245
F: *Beneckeia buchi* (von Alberti, 1834); coll. W. Berkelder no. 245

[foto's Herman Akkerman]

A
B
C
D
E
F
1cm